

॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ बहवःपुरुषाब्रह्मन्निति पुरुषाणां सृष्टापिपुरुषांतरंप्रणमतीत्याश्चर्यं संघातादन्यःपुरुषोनास्तीतिभावः ॥ २३ ॥ २४ ॥ बहवःपुरुषाःपुत्रे
ति येसंघातात्मानस्त्वयाउदाहृताः एतदतिक्रांतं प्रत्यक्षेणैवापहतविषयं वेदाप्रतिपाद्यनैतद्रष्टव्यमित्यर्थः अनधिगतार्थज्ञापकं हि प्रमाणं आत्मभेदश्चाधिगतएवेति न शास्त्रस्य विषयः तत्परत्वे हि हिमस्य भेषजमि
ति वत् शास्त्रस्यानुवादकत्वापत्तेः अतस्तत्त्वमस्यादिवाक्यं न गौणभेदपरमित्यर्थः ॥ २५ ॥ आधारोऽधिष्ठानं एकस्य विराजः सोपाधिकत्वेऽपि पुरुषस्यैकत्वमस्ति किमुत निरुपाधिकत्वेऽतिभावः ॥ २६ ॥ वि

पितामह उवाच स्वागतं ते महाबाहो दिष्ट्या प्राप्तो सि मे तिकं ॥ कञ्चित्ते कुशलं पुत्रस्वाध्यायतपसोः सदा ॥ १५ ॥ नित्यमुग्रतपास्त्वं हिततः पृच्छामि ते पुनः ॥

॥ १६ ॥ रुद्र उवाच त्वत्प्रसादेन भगवन् स्वाध्यायतपसोर्मम ॥ कुशलं चाव्ययं चैव सर्वस्य जगतस्त्वथ ॥ १७ ॥ चिरदृष्टो हि भगवान्वैराजसदने मया ॥ ततो हं

पर्वतं प्राप्तस्त्विमं त्वत्पादसेवितं ॥ १८ ॥ कौतूहलं चापि हि मे एकांतगमनेन ते ॥ नैतत्कारणमल्पं हि भविष्यति पितामह ॥ १९ ॥ किं नु तत्सदनं श्रेष्ठं क्षुत्पिपासावि

वर्जितं ॥ सुरासुरैरध्युषितं ऋषिभिश्चामितप्रभैः ॥ २० ॥ गंधर्वैरप्सरोग्भिश्च सततं संनिषेवितं ॥ उत्तज्ये मंगिरिवरमेकाकी प्राप्तवानसि ॥ २१ ॥ ब्रह्मोवाच

वैजयंतो गिरिवरः सततं सेव्यते मया ॥ अत्रैकाग्रेण मनसा पुरुषश्चित्यते विराट् ॥ २२ ॥ रुद्र उवाच बहवः पुरुषा ब्रह्मं स्त्वया सृष्टाः स्वयं भुवा ॥ सृज्यंते च

परे ब्रह्मन्सचैकः पुरुषो विराट् ॥ २३ ॥ कोऽद्य सौ चित्यते ब्रह्मं स्त्वयैकः पुरुषोत्तमः ॥ एतन्मे संशयं ब्रूहि महत्कौतूहलं हि मे ॥ २४ ॥ ब्रह्मोवाच बहवः पुरुषा

पुत्रत्वया समुदाहृताः ॥ एवमेतदतिक्रांतं द्रष्टव्यं नैवमित्यपि ॥ २५ ॥ आधारं तु प्रवक्ष्यामि एकस्य पुरुषस्य ते ॥ बहूनां पुरुषाणां स यथैका यो निरुच्यते ॥ २६ ॥

तथा तं पुरुषं विश्वं परमं सुमहत्तमं ॥ निर्गुणं निर्गुणा भूत्वा प्रविशंति सनातनं ॥ २७ ॥ इति श्री महाभारतेशां ० मोक्ष ० प ० नारायणीये ब्रह्मरुद्रसंवादे पंचा

शदधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३५० ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ब्रह्मोवाच शृणु पुत्र यथा त्वेष पुरुषः शाश्वतो व्ययः ॥ अ

क्षयश्चाप्रमेयश्च सर्वगश्च निरुच्यते ॥ १ ॥ न स शक्यस्त्वया द्रष्टुं मयान्यैर्वापि सत्तम ॥ स गुणैर्निर्गुणैर्विश्वो ज्ञानदृश्योऽद्य सौ स्मृतः ॥ २ ॥

श्वं विराजं परमं सूत्रात्मानं सुमहत्तमं कारणं निर्गुणं शुद्धं अनेन निरुद्धप्रद्युम्नसं कर्षणवासुदेवाः क्रमेणोक्ताः तत्र निर्गुणस्यैव निर्गुणवासुदेवप्रवेश इत्यर्थः ॥ २७ ॥ इति शांतिपर्वणि मोक्ष ० प ० पंचा

शदधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३५० ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ इदमेव पुरुषैकत्वं दृष्टांतैरुपपादयन् कृत्स्नस्य मोक्षशास्त्रस्यार्थमुपसंहरति शृणु पुत्रेत्यादिना पुरुषः

पूर्णत्वात् शाश्वतः आद्यंतश्च न्यत्वात् अव्ययः अपरिणामित्वात् अतएव अक्षयः अपचयहीनः अप्रमेयः वाङ्मनसातीतत्वात् सर्वगः सर्वोपादानत्वात् ॥ १ ॥ स गुणैः बुद्धीन्द्रियादिसहितैः निर्गुणैः शमादिहीनैर्मूढैः

विश्वो विश्वात्मा ज्ञानेन चिन्मात्रेणैव दृश्यः स्वयंप्रकाश इत्यर्थः ॥ २ ॥